

ข้อเสนอเชิงนโยบายการบริหารจัดการขยะขององค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่น

Garbage Management Policy Proposal
of Local Government

ยุวัฒน์ วุฒิเมธี¹

Yuwat Vuthimedhi

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มุ่งศึกษา เพื่อศึกษามูลเหตุของการเกิดปัญหา รูปแบบพื้นที่ของ
ปัญหาและผลกระทบจากปัญหาขยะ และ เพื่อแนวทางจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบาย
การบริหารจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเป็นการวิจัยนี้เป็นการ
วิจัยเชิงคุณภาพผ่านการสังเคราะห์ข้อมูลจากฐานข้อมูล Thai-Journal Citation
Index (TCI) Centre

ผลการวิจัย พบว่า มูลเหตุของปัญหาล้วนเกิดจากวิกฤติทางด้านการบริหาร
จัดการ 3 ปัจจัยสำคัญ ได้แก่ คน สถานที่ และเทคโนโลยี โดยรูปแบบพื้นที่ปัญหานั้น
เกิดขึ้นทั้งในชุมชนเมืองและชนบท โดยเกิดผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของทุกคนใน

¹ ศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร. อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยสยาม

สังคมที่เผชิญกับการใช้ชีวิตที่เป็นอันตรายจากมลพิษของขยะ ดังนั้นการกำหนดข้อเสนอเชิงนโยบายการบริหารจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรให้ทุกภาคส่วนทางสังคมมีส่วนร่วมในกระบวนการเชิงนโยบายการจัดการขยะร่วมกัน ทั้งการออกกฎหมายท้องถิ่น และการบังคับใช้ที่เคร่งครัด โดยมีรัฐบาลให้การสนับสนุนการดำเนินโครงการบริหารจัดการขยะในพื้นที่ชุมชนต่างๆ

คำสำคัญ: ข้อเสนอเชิงนโยบาย, การบริหารจัดการขยะ, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Abstract

This research aimed to study causes, problem area patterns and garbage problem effect and to initiate the garbage management policy proposal of local government. It was qualitative research by analyzed the data from Thai-Journal Citation Index (TCI) Centre.

This research found that the garbage problems brought about by human, area and technology. The problem area patterns were rural and urban. The garbage problem effected toward to all people in the society that risked to the dangerous pollution of garbage. Therefore, to initiate the garbage management policy proposal of local government need all social sectors participated to the garbage management policy process together such as initiate local law, and also strict enforcement, including

the government must support the garbage management projects for all communities.

Keywords: garbage management, policy proposal, local government

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการสิ่งแวดล้อมถือเป็นรากฐานการพัฒนาที่สำคัญทั้งในระดับนานาชาติและระดับชาติ ซึ่งรวมไปถึงในระดับชุมชนหรือท้องถิ่นต่างๆ ด้วยเช่นกัน เพราะเมื่อประเด็นเรื่องสิ่งแวดล้อมกลายเป็นปัญหาที่ทวีความสำคัญขึ้นนับจากโลกได้เข้าสู่ยุคอุตสาหกรรม ทั้งปัญหามลพิษเกิดขึ้นในทุกเมืองใหญ่ และขยายไปถึงชุมชนขนาดเล็ก น้ำเสีย ควันพิษ รวมถึงสิ่งปฏิกูล กลายเป็นมลภาวะที่ส่งผลกระทบต่อทั้งสิ่งแวดล้อมเอง และมนุษย์ในสังคมล้วนเป็นเรื่องที่ส่งผลกระทบต่อทุกคนในชุมชนทั้งสิ้น โดยเฉพาะปัญหาต่อสุขภาพของคนที่อยู่ในสังคมนั้น ซึ่งการปรับเปลี่ยนวิถีของสังคมไปเป็นภาคอุตสาหกรรมที่เข้ามาแทนที่ภาคเกษตรกรรมได้ส่งผลให้ปัญหามลพิษทั้งในน้ำ ในอากาศ และบนดินในหลายพื้นที่เต็มไปด้วยสารเคมี หรือสารที่ก่อให้เกิดภัยต่อร่างกายของสิ่งมีชีวิต ทั้งกลั่นแหม่นจากสิ่งปฏิกูล น้ำเน่าเสีย หรือพื้นดินไม่เหมาะสมกับการเพาะปลูก เป็นต้น

ประเด็นเรื่องขยะก็ถือเป็นอีกหนึ่งปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อทั้งชุมชนเมืองและชุมชนชนบท ทั้งในทางตรงและทางอ้อม อันเป็นผลจากขยะทั้งที่เกิดขึ้นจากภาคครัวเรือนและภาคอุตสาหกรรมนั้นมีจำนวนมากในแต่ละวัน ซึ่งส่วนหนึ่งเกิดขึ้นจากการพัฒนาภาคอุตสาหกรรมซึ่งมาจากกระบวนการผลิตแล้วต้องกำจัดกากส่วนเสีย และขยะจากการอุปโภคบริโภคของครัวเรือน ปัญหาเรื่องขยะจึงกลายเป็น

ประเด็นสำคัญที่ได้รับความสนใจไปพร้อมๆ กับการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคม โดยภาครัฐถือเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนกิจกรรมมากมายเพื่อลดปัญหาดังกล่าว

การสร้างความร่วมมือในเชิงบูรณาการจึงเป็นวิธีที่สำคัญต่อการนำพาให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน การบูรณาการในเบื้องต้นคือการสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ซึ่งมีอำนาจในการกำหนดนโยบายโดยตรง ภาคเอกชนที่มีส่วนในการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่มีความเกี่ยวข้องกับปัญหาในเชิงโครงสร้าง และภาคประชาชนที่มีบทบาทอยู่ในภาคส่วนสังคมทั้งเป็นผู้ที่สร้างและรับผลกระทบจากขยะที่เกิดขึ้นจากครัวเรือน

อย่างไรก็ดี องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือเป็นหน่วยงานราชการที่สำคัญที่ถือเป็นจุดกึ่งกลางในการบูรณาการการสร้างความร่วมมือจากทั้งภาคส่วนข้างต้น เนื่องจากทุกพื้นที่มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบต่างๆ จัดตั้งเป็นศูนย์กลางในการบริหารจัดการภาครัฐเพื่อสร้างการพัฒนาและแก้ไขปัญหาภายในพื้นที่นั้นๆ

การศึกษาเรื่อง “ข้อเสนอเชิงนโยบายการบริหารจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” จึงพยายามสร้างข้อเสนอถึงแนวทางการแก้ไขปัญหากำจัดขยะที่เกิดขึ้นในสังคมไทยทั้งในปัจจุบันและอนาคต ซึ่งจำเป็นต้องมีการกำหนดแนวนโยบายและการวางแผนในระดับมหภาคที่เป็นโครงสร้างทางสังคม และระดับปฏิบัติในระดับครัวเรือนที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากประชาชนในพื้นที่ อันจะนำไปสู่การพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีประโยชน์ในเชิงบูรณาการต่อการแก้ไขปัญหาได้อย่างเป็นรูปธรรม ที่ก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainability Development) และมั่นคงแก่สังคมไทยต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษามูลเหตุของการเกิดปัญหา รูปแบบพื้นที่ของปัญหาและผลกระทบจากปัญหาขยะ
2. เพื่อแนวทางจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายการบริหารจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงที่มาของปัญหาขยะทั้งในชุมชนเมืองและชุมชนชนบท
2. ทำให้ทราบแนวทางการแก้ไขปัญหาที่สอดคล้องกับบริบทสังคมในปัจจุบัน

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษานี้มีวิธีการศึกษาตามแนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพผ่านการสังเคราะห์ข้อมูลจากฐานข้อมูล Thai-Journal Citation Index (TCI) Centre จากนั้นจึงนำข้อค้นพบมาสร้างข้อสรุปทั่วไป (Generalization) เกี่ยวกับข้อเสนอเชิงนโยบายการบริหารจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตั้งแต่ พ.ศ. 2545-2565

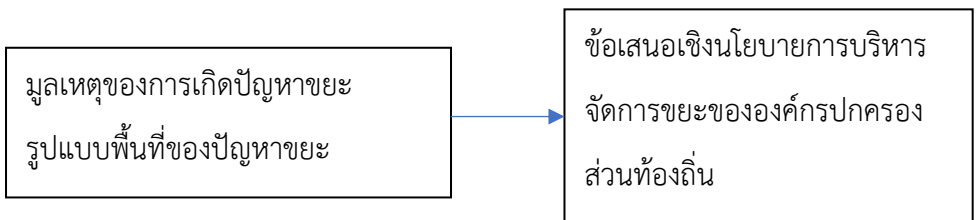
ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ที่ใช้การตีความข้อมูลเพื่อสร้างข้อสรุปทั่วไป (Generalization) จากฐานข้อมูล Thai-Journal Citation Index (TCI) Centre

กรอบแนวคิดในการศึกษา

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษามูลเหตุของการเกิดปัญหา รูปแบบพื้นที่ของปัญหาและผลกระทบจากปัญหาขยะ

พบว่า หากพิจารณาจากผลการวิจัยโดยรวมจากฐานข้อมูล Thai-Journal Citation Index (TCI) Centre ย่อมเห็นว่า สภาพปัญหาเกิดขึ้นใน 2 ภาคส่วน ได้แก่ พื้นที่ที่มีการพัฒนาอุตสาหกรรมหรือพื้นที่ที่มีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจสูงกับ

พื้นที่ใกล้ชุมชนเมืองและชุมชนชนบท โดยปัญหาที่เกิดขึ้นมีทั้งส่วนที่ซ้อนทับกันและแยกแตกต่างกัน กล่าวคือ

ปัญหาในพื้นที่ที่มีการพัฒนาอุตสาหกรรมหรือพื้นที่ที่มีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจสูง ซึ่งโดยมากมักเป็นชุมชนเมืองที่มีประชากรอาศัยอยู่หนาแน่นต้องเผชิญกับปัญหาขยะในหลายด้าน ได้แก่

ประการแรก พื้นที่รองรับขยะทั้งจากครัวเรือนและขยะจากภาคอุตสาหกรรมไม่เพียงพอ ต้องขนย้ายไปไว้พื้นที่ใกล้เคียงหรือไกลออกไป

ประการที่สอง ชีตความสามารถในการจัดเก็บขยะทำได้จำกัด หลายพื้นที่ไม่สามารถดำเนินการได้ทันกับปริมาณขยะที่เกิดขึ้นในแต่ละวัน

ประการที่สาม วิธีการจัดการขยะที่ไม่ดีพอและเทคโนโลยีในการกำจัดขยะยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอกับปริมาณขยะบางประเภทที่สามารถนำกลับไปแปรรูปใหม่ได้ทันทีทำให้ขยะทั้งหมดต้องขนถ่ายไปยังพื้นที่รองรับปลายทาง

ประการที่สี่ รูปแบบของขยะมีหลากหลายประเภท ทั้งแบบที่นำกลับมาแปรรูปเพื่อใช้ใหม่ได้ หรือแบบที่กำจัดได้ยากหรือไม่สามารถกำจัดด้วยวิธีการทั่วไป หรือแบบขยะมูลฝอยทั่วไป เป็นต้น ซึ่งทำให้การบริหารจัดการขยะเป็นเรื่องที่ซับซ้อนยุ่งยาก และเสียเวลาในการปฏิบัติ

ประการที่ห้า ประชาชนขาดความตระหนักถึงความสำคัญและขาดความเข้าใจถึงแนวทางในการแก้ไขปัญหาการบริหารจัดการขยะที่ถูกต้องและเหมาะสมที่สามารถดำเนินการด้วยตนเอง

ส่วนปัญหาในพื้นที่ใกล้ชุมชนเมืองและชุมชนชนบทนั้นพบว่า แม้พื้นที่ชนบทและพื้นที่โดยรอบชุมชนเมืองโดยทั่วไปจะมีประชากรเบาบางกว่าในเขตชุมชนเมืองก็

ตาม แต่ปัญหาขยะก็กลายเป็นประเด็นที่ทุกคนในพื้นที่ล้วนได้รับผลกระทบร่วมกัน เนื่องจากมีสาเหตุที่สำคัญๆ ได้แก่

ประการแรก ขนาดพื้นที่ใกล้ชุมชนเมืองและชุมชนชนบทนั้นมีมากกว่าชุมชนเมืองหรือเขตอุตสาหกรรมโดยทั่วไป ขยะที่ล้นจากภาคอุตสาหกรรมและครัวเรือนในเมืองมักเคลื่อนย้ายมาดำเนินการต่อในเขตใกล้เคียงเพราะช่วยลดค่าใช้จ่ายในการขนส่งได้ รวมถึงสะดวกรวดเร็วในการขนถ่ายไปพร้อมกัน

ประการที่สอง กระบวนการและขั้นตอนในการบริหารจัดการขยะทั้งหมดซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่ปลายทางของการขนถ่ายขยะ ยังขาดประสิทธิภาพและเทคโนโลยีที่เหมาะสมในการดำเนินการ อาทิ การคัดแยก การแปรรูป และการทำลายหรือกำจัด

และประการที่สาม ประชาชนในเขตใกล้ชุมชนเมืองและชุมชนชนบทขาดความเข้าใจถึงแนวทางในการแก้ไขปัญหาการบริหารจัดการขยะที่ถูกต้องและเหมาะสมที่สามารถดำเนินการด้วยตนเอง

หากพิจารณาจากสาเหตุข้างต้นจะเห็นว่าเกิดจากวิกฤติทางด้านการบริหารจัดการ 3 ปัจจัยสำคัญ ได้แก่ คน สถานที่ และเทคโนโลยี กล่าวคือ

คน หรือประชาชน บุคลากรภาครัฐ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องบางภาคส่วนขาดความตระหนักถึงปัญหา และการเข้าไปมีส่วนร่วมในการแสดงความรับผิดชอบร่วมกันในการแก้ไขปัญหา

สถานที่ หรือพื้นที่การดำเนินการในการบริหารจัดการขยะตั้งแต่ต้นทางและปลายทางนั้นขาดความพร้อม เนื่องจากพื้นที่บางแห่งที่ใช้ในการจัดเก็บขยะนั้นใกล้

ชุมชนมากเกินไป หรือใกล้แหล่งแหล่งน้ำที่ใช้เพื่อการบริโภค-อุปโภค และการทำ
กิจกรรม

เทคโนโลยี หรือวิธีการบริหารจัดการขยะที่ถูกต้อง เหมาะสม และเป็น
ประโยชน์นั้นยังเกิดขึ้นไม่ทั่วถึงในทุกพื้นที่ทั่วประเทศ จึงยังไม่สามารถสร้าง
ประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหาเรื่องขยะได้อย่างยั่งยืน

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาถึงรูปแบบของพื้นที่ปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้น
ย่อมเห็นว่า สภาพปัญหาที่เกิดจากขยะในภาพรวมนั้นส่งผลให้หลายพื้นที่ทั้งพื้นที่ที่
ก่อขยะและพื้นที่ที่รองรับขยะต้องประสบปัญหาและผลกระทบแตกต่างกันไป
กล่าวคือ

พื้นที่ที่ก่อขยะ ซึ่งหมายถึงพื้นที่ที่มีการพัฒนาอุตสาหกรรมหรือพื้นที่ที่มีการ
เจริญเติบโตทางเศรษฐกิจสูงหรือชุมชนเมืองนั้นต้องเผชิญ โดยปัญหาขยะจาก
ครัวเรือนทำให้เกิดมลภาวะที่เกิดจากขยะล้นพื้นที่หรือตกค้าง รวมถึงการจัดเก็บล่าช้า
หรือมีการจัดเก็บไม่ทันกับปริมาณที่เพิ่มขึ้นทุกช่วงเวลา จนส่งกลิ่นเหม็น ทำให้เกิด
ทัศนะอุจาด ในขณะที่ปัญหาขยะจากภาคอุตสาหกรรมส่งผลให้พื้นที่โดยรอบต้อง
เผชิญกับมลพิษที่มาจากขยะสารเคมีที่อันตรายต่อสุขภาพของสิ่งมีชีวิตและ
สภาพแวดล้อมทางสังคม อาทิ น้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรม สารตะกั่วและสาร
ปรอทที่ตกค้างอยู่ในภาชนะที่บรรจุ กลิ่นจากขยะที่ตกค้างอยู่ เป็นต้น

ส่วนพื้นที่ที่รองรับขยะ ซึ่งหมายถึงพื้นที่ใกล้ชุมชนเมืองและชุมชนชนบทก็จะ
พบว่า พื้นที่หลายแห่งที่มีโรงงานแปรรูปขยะให้สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ในรูปแบบ
ต่างๆ อาทิ การทำเม็ดพลาสติก การแปรรูปเป็นน้ำมัน ฯลฯ ล้วนพบปัญหาสำคัญคือ
การคัดแยกขยะเข้าโรงงานไม่สามารถทำได้ทันทั่วทั้งที่กับขีดความสามารถของ

เครื่องจักรที่มีอยู่จึงส่งผลให้ปริมาณขยะยังคงล้นอยู่ในพื้นที่จัดเก็บ และหากโรงงานกำจัดขยะเหล่านี้มีเครื่องจักรชำรุดเสียหายก็ยิ่งส่งผลกระทบต่อปริมาณขยะเพิ่มขึ้น ขณะเดียวกันหากพื้นที่รองรับขยะโดยรอบมีระยะห่างไกลไม่มากพอกับชุมชนและแหล่งน้ำ หรือสถานที่สำคัญต่างๆ มลภาวะจากขยะก็จะส่งผลกระทบโดยตรงต่อประชาชนและพื้นที่โดยรอบ อาทิ มลพิษทางกลิ่น มลพิษจากน้ำ รวมถึงสารพิษตกค้างอื่นๆ ด้วยที่ชะล้างขยะลงสู่แหล่งน้ำหรือพื้นที่โดยรอบ อันส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน และสุขภาวะของสังคม

จากที่กล่าวมาถึงสภาพปัญหาและผลกระทบจากการบริหารจัดการขยะที่ขาดการบูรณาการการบริหารจัดการร่วมในเชิงนโยบายแล้วจะพบว่า ทุกภาคส่วนทางสังคมล้วนได้รับผลกระทบร่วมกัน ซึ่งส่งผลกระทบโดยตรงและโดยอ้อมต่อสุขภาพของประชาชน และสุขภาวะของสังคมทั้งในพื้นที่ที่ก่อขยะและพื้นที่ที่รองรับขยะ การแสวงหาแนวทางการแก้ไขปัญหาจึงไม่สามารถทำได้แบบแยกส่วน (Fragmentation)

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อแนวทางจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายการบริหารจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

พบว่า จากสภาพปัญหาในการบริหารจัดการขยะที่เคยดำเนินการมาในอดีต จวบจนปัจจุบันย่อมได้ข้อสรุปเบื้องต้นว่า การแสวงหาแนวทางการแก้ไขปัญหาจึงไม่สามารถทำได้แบบแยกส่วนนั้นทำแบบแยกส่วนมาโดยตลอด อีกทั้งยังมีแนวคิดและหลักการในการดำเนินกิจกรรมที่หลากหลาย อาทิ การใช้แนวคิด 3Rs เป็นหลักการในการดำเนินการ การลดขยะอาหารในครัวเรือนแบบครบวงจร การน้อมนำแนว

พระราชดำริมาเป็นรากฐานในการแก้ไขปัญหา ซึ่งแนวคิดและหลักการเหล่านี้ล้วนเป็นประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาได้อย่างเป็นรูปธรรมตามกรณีศึกษาในผลการวิจัย แต่สภาพปัญหาดังที่นำเสนอไว้ข้างต้นได้ชี้ให้เห็นถึงทิศทางการแก้ไขปัญหาแบบองค์รวมควบคู่กับการอิงอาศัยการปรับใช้วิธีการแก้ไขปัญหาก็สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ด้วย

อย่างไรก็ดีแนวทางในการแก้ไขปัญหาคือการสร้างความร่วมมือจากทุกภาคส่วนทางสังคม โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรทำหน้าที่เป็นกลไกกลางในการขับเคลื่อนนโยบายให้บรรลุผลสำเร็จ ซึ่งแนวทางในการกำหนดนโยบายการบริหารจัดการขยะไม่ควรมุ่งผลเฉพาะการแก้ไขปัญหาในปัจจุบันแต่เพียงเท่านั้น โดยควรให้ความสำคัญกับแนวโน้มปัญหาในอนาคตไปพร้อมกัน กล่าวคือ

แนวทางแรก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำเป็นต้องสร้างจิตสำนึกในการรักษาสิ่งแวดล้อมทั้งในระดับภาคอุตสาหกรรมและภาคครัวเรือนไปพร้อมกัน โดยอิงอาศัยการรณรงค์ผ่านสื่อมวลชนในการระดม ปลุกเร้า การสร้างความร่วมมือให้ทุกภาคส่วนที่อยู่ในฐานะผู้มีส่วนได้ส่วนเสียตระหนักถึงความจำเป็น เนื่องด้วยถือว่าปัญหาการบริหารจัดการขยะจำเป็นต้องเริ่มต้นแก้ไขจากทั้งในระดับปัจเจกบุคคลไปจนถึงทุกคนในสังคม

แนวทางต่อมา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรศึกษาแนวทางการบริหารจัดการขยะของต่างประเทศทั้งรูปแบบที่ดำเนินการในเขตชุมชนเมืองและเขตชุมชนชนบท หรือในพื้นที่ที่ก่อขยะและพื้นที่ที่รองรับขยะ เพื่อใช้เป็นตัวแบบ (Model) ในการแก้ไขปัญหา

แนวทางที่สาม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรดำเนินการส่งเสริมอุตสาหกรรมการแปรรูปขยะให้สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ หรือแปลงเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่เพื่อลดปริมาณขยะที่ต้องกำจัดให้หมดไป ซึ่งสามารถช่วยลดปริมาณการใช้ทรัพยากรบางประเภทได้ดี เช่น กระดาษ แก้ว พลาสติก เป็นต้น โดยร้องขอการสนับสนุนเบื้องต้นจากรัฐบาล และสร้างความร่วมมือเชิงธุรกิจกับภาคเอกชน ซึ่งรัฐบาลควรสนับสนุนมาตรการด้านภาษีโดยลดภาษีแก่ผู้ประกอบการภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการแปรรูปขยะ อาทิ ผู้รับซื้อขยะ ผู้ขนส่งขยะ และผู้แปรรูปขยะ เพื่อจูงใจให้เกิดผู้ประกอบการใหม่ๆ ซึ่งช่วยลดภาระส่วนกลางหรือภาครัฐในการจัดเก็บขยะเองทั้งหมด เนื่องจากขยะบางประเภทสามารถนำมาซื้อขายในระบบตลาดได้

แนวทางที่สี่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรออกกฎหมายท้องถิ่นที่ส่งเสริมการบริหารจัดการขยะที่ครอบคลุมกระบวนการที่เกี่ยวข้องทั้งหมด อาทิ การเกิดขึ้น การคัดแยก การขนถ่าย การแปรรูป และการกำจัด เป็นต้น โดยกำหนดมาตรการกฎเกณฑ์ที่ชัดเจนทั้งด้านอำนาจหน้าที่หน่วยงานภาครัฐ พื้นที่จัดเก็บ พื้นที่รองรับขยะ อัตราภาษีผู้ก่อขยะ และบทลงโทษ เป็นต้น เพื่อสร้างความเป็นเอกภาพในการดำเนินการให้ครอบคลุมทั่วทั้งประเทศ อีกทั้งต้องมีการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง

และแนวทางสุดท้าย รัฐบาลควรศึกษาเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับการบริหารจัดการขยะบางประเภท เช่น ขยะอิเล็กทรอนิกส์ ขยะสารพิษ และขยะที่มีอันตรายอื่นๆ รวมถึงขยะประเภทที่ย่อยสลายหรือกำจัดได้ยาก เพื่อสร้างประสิทธิภาพในการบริหารจัดการขยะ ซึ่งช่วยป้องกันอันตรายจากขยะอันเป็นมลพิษเหล่านี้ รวมทั้งช่วยลดปริมาณขยะตกค้างในพื้นที่จัดเก็บ

ดังนั้นจากข้อเสนอทั้งหมดข้างต้นย่อมพบว่ารัฐบาลถือเป็นกลไกกลางที่มีบทบาทสำคัญในการแก้ไขปัญหาบริหารจัดการขยะในเชิงโครงสร้างผ่านวิธีการต่างๆ ได้แก่ การสร้างจิตสำนึกในการรักษาสิ่งแวดล้อมทั้งแก่ภาคอุตสาหกรรมและภาคครัวเรือน การศึกษาแนวทางการบริหารจัดการขยะของต่างประเทศเพื่อใช้เป็นตัวแบบ (Model) ในการแก้ไขปัญหา การมีมาตรการส่งเสริมอุตสาหกรรมการแปรรูปขยะ การมีกฎหมายการบริหารจัดการขยะที่ครอบคลุมกระบวนการที่เกี่ยวข้องทั้งหมดรวมถึงการบังคับใช้อย่างจริงจัง และการศึกษาเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับการบริหารจัดการขยะอันตรายอื่นๆ รวมถึงขยะประเภทที่ย่อยสลายหรือกำจัดได้ยาก ซึ่งข้อเสนอเหล่านี้ถือเป็นประเด็นพื้นฐานในการสร้างประสิทธิภาพสำหรับการบริหารจัดการขยะทั้งในปัจจุบันและในอนาคต

อภิปรายผลการวิจัย

หากพิจารณาโดยรวมแล้วย่อมเห็นว่า มูลเหตุของปัญหาล้วนเกิดจากวิกฤติทางด้านการบริหารจัดการ 3 ปัจจัยสำคัญ ได้แก่ คน สถานที่ และเทคโนโลยี โดยรูปแบบพื้นที่ปัญหานั้นเกิดขึ้นทั้งในชุมชนเมืองและชนบท โดยเกิดผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของทุกคนในสังคมที่เผชิญกับการใช้ชีวิตที่เป็นอันตรายจากมลพิษของขยะ โดยการกำหนดข้อเสนอเชิงนโยบายการบริหารจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรให้ทุกภาคส่วนทางสังคมมีส่วนร่วมในกระบวนการเชิงนโยบายการจัดการขยะร่วมกัน ทั้งการออกกฎหมายท้องถิ่น และการบังคับใช้ที่เคร่งครัด โดยมีรัฐบาลให้การสนับสนุนการดำเนินโครงการบริหารจัดการขยะในพื้นที่ชุมชนต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับ การศึกษาของ กุลประภา ศรีสอาด, ชาติชัย อุดมกิจมงคล และสัญญา

ศรณัฏฐ์ สวัสดิ์ไธสง (2559) เกี่ยวกับการเปรียบเทียบมาตรการทางสังคมในการจัดการขยะของประชาชน ระหว่างเทศบาลตำบลพินนา และเทศบาลตำบลพรณานิคม รวมทั้ง ขวัญฤดี จันทิมา และอรรถัย เลียงจินดาถาวร (2557) เรื่อง การนํานโยบายการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปปฏิบัติวิเคราะห์การจัดการขยะของเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล และ จักรกริช กาญจนกิจ วิชาชา ภูจินดา และจำลอง โพธิ์บุญ (2557) เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยของกรุงเทพมหานครและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปริมณฑล

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. การกำหนดข้อเสนอเชิงนโยบายการบริหารจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรให้ทุกภาคส่วนทางสังคมมีส่วนร่วมในกระบวนการเชิงนโยบายการจัดการขยะร่วมกัน
2. การออกกฎหมายท้องถิ่น และการบังคับใช้ที่เคร่งครัด โดยมีรัฐบาลให้การสนับสนุนการดำเนินโครงการบริหารจัดการขยะในพื้นที่ชุมชน

บรรณานุกรม

กุลประภา ศรีสอาด, ขาดิชัย อุดมกิจมงคล และสัญญาศรณัฏฐ์ สวัสดิ์ไธสง. (2559).การเปรียบเทียบมาตรการทางสังคมในการจัดการขยะของประชาชน ระหว่างเทศบาลตำบลพินนา อำเภอสว่างแดนดิน และเทศบาลตำบลพรณานิคม อำเภอพรณานิคม จังหวัดสกลนคร. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. 13 (62): 75-82

ขวัญฤดี จันทิมา และอรัญญ์ เลียงจินดาถาวร (2557) การนํานโยบายการจัดการ
สิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปปฏิบัติวิเคราะห์การจัดการ
ขยะของเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุบลราชธานีและ
จังหวัดอำนาจเจริญ. *SNRU Journal of Science and Technology*. 6
(11): 107-120

จักรกริช กาญจนกิจ, วิสาขา ภูจินดา และจำลอง โพธิ์บุญ. (2557) การจัดการขยะมูล
ฝอยของกรุงเทพมหานครและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปริมณฑล.
วารสารวิจัยรำไพพรรณี. 8 (2): 85-92

ชูศักดิ์ ชูศรี และสุวารี นามวงศ์ (2559) ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการขยะของโรงแรม
ขนาดเล็ก : กรณีศึกษาเกาะสมุย เกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี.
วารสารวิชาการการท่องเที่ยวไทยนานาชาติ. 12 (1): 91-138